

PÄIVÄKOTI SÄRJEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Helsingissä 30.5.2007
Sosiaalivirasto
Kampinmalmi - Lauttasaaren päivähoitoalue
päiväkoti Särki

SISÄLLYSLUETTELO

1. LAATUSUUNNITELMA

Särjen arvolähtökohdat	s.3
Toiminnalliset lähtökohdat	s.5
Rakenteelliset lähtökohdat	s.7

2. SUUNNITELMA KASVATUSKUMPPANUUDESTA

Kasvatuskumppanuus	s.8
Päivähoidon jatkuvuus	s.8
Toimintakulttuuri	s.9

3. OPETUSSUUNNITELMA

Toimintaympäristö	s.11
Kielellinen ympäristö	s.13
Esiopetussuunnitelma	s.13
Sisällölliset orientaatiot	s.14
Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa	s.20
Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset	s.21

4. ARVIOINTISUUNNITELMA

Kasvatuskumppanuus	s.22
Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen	s.22
Lasten toiminnan tavoitteellisuuden arviointisuunnitelma	s.22
Päivähoidon jatkuvuus	s.24

1. LAATUSUUNNITELMA

Särjen arvolähtökohdat

Arvot

Mietimme yhdessä vanhempien kanssa arvoja, joita haluamme lapsille välittää. Valitsimme niistä eniten kannatusta saaneet päiväkotia Särjen yhteisiksi arvoiksi. Katsomme, että näitä arvoja vaalimalla lapset saavat hyvät eväät elämää varten.

1. Toisten kunnioittaminen

Haluamme kasvattaa lapsia hyväksymään erilaisuutta ja arvostamaan erilaisia mielipiteitä, ajatuksia ja kulttuureja. Tuemme jokaista lasta kasvamaan omaksi persoonakseen.

2. Fyysinen ja psyykinen turvallisuus

Päiväkodissämme vallitsee avoin ja rehellinen vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä. Tästä lapsille syntyy luottamus ja turvallinen ilmapiiri, jolloin lasten on helppo tulla kertomaan heille tärkeistä asioista ja tunteista

3. Omatoimisuus

Lapset ovat jo perusluonteeltaan hyvin kiinnostuneita eri asioista. Tuemme lasten omatoimisuutta ikäkausittain. Pienillä tämä painottuu erilaisiin päivittäisiin toistuviin tilanteisiin kuten pukemiseen ja ruokailuun. Isommilla lapsilla tuemme näiden lisäksi omaa uteliaisuutta ja tutkimisen halua.

Lapsikäsitys

Lapsi on luontaisesti utelias ja tiedonhaluinen. Lapsi on kiinnostunut ympärillään olevista asioista ja haluaa saada niistä lisää tietoa tutkimalla, leikkimällä ja kokeilemalla. Kaikki ympärillä oleva vaikuttaa lapseen niin myönteisesti kuin kielteisestekin. Lapsi alkaa käyttäytyä samalla tavalla kuin aikuinen, esim. kun aikuinen on hyvällä tuulella, niin se tarttuu myös lapsiin. Lapsi näyttää tunteensa aidosti ja haluaa tulla huomioiduksi omana itsenään.

Tietokäsitys

Me Särjessä koemme, että pelkkien faktatietojen oppiminen ei riitä, vaan lasten tulee itse osata tulkita ja soveltaa tietoa. Tähän pääsemme antamalla lasten itse pohtia ja kysellä asioita, ilman että annamme heille valmiita ratkaisuja. Lapset harjoittelevat tätä mm. miettimällä pukemisjärjestystä, eli missä järjestyksessä vaatteet kannattaa laittaa päälle.

Mielestämme lasten on hyvä tietää myös miten tulla toimeen muiden lasten kanssa. Lapsi käyttää oppimaansa tietoa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Lasten tiedot ja taidot rikastuvat heidän vaihtaessaan mielipiteitään ja kokemuksiaan toisten kanssa.

Oppimiskäsitys

Lapsilla oppimista tapahtuu koko ajan arjen kaikissa tilanteissa. Lapset oppivat kun he saavat toimia heitä kiinnostavien asioiden parissa. Eli he oppivat parhaiten itse tekemällä. Oppimista tapahtuu myös mallista katsomalla, esim. ruokailutilanteissa lapset oppivat ruokailutapoja aikuisilta ja toisilta lapsilta (miten käytetään veistä ruoan pilkkomiseen).

Toiminnalliset lähtökohdat

Lasten toiminnan ohjauksen periaatteet

Pidämme päiväkotia Särjessä arkiaskareiden harjoittelua tärkeänä osana päiväkotipäivää. Päivittäin toistuvat arkiaskareet, kuten pöydän kattaminen ja lelujen kerääminen leikin jälkeen kehittävät lapsen omatoimisuutta sekä vastuuta omista ja muiden tavaroista. Osallistuminen askareisiin tukee sosiaalisuutta ja lapsen itsetunnon kehittymistä sekä pettymyksen sietokykyä. Meidän aikuisten tehtävänä on ohjata, tukea ja olla mallina.

Päiväkotimme puhe- ja äännehäiriöisten ryhmässä on otettu ohjattu leikki osaksi lasten päivittäistä toimintaa. Ohjatussa leikkimuodossa aikuiset valitsevat leikit, jotka laitetaan kuvina esille (esim. legot, palikat, hiekkaleikki jne.). Kuhunkin leikkiin mahtuu tietty määrä lapsia (esim. kolme). Lapset saavat vapaasti valita leikin taululta ja sitoutuvat kyseiseen leikkiin laittamalla nimilappunsa leikin alle. Lopettaessaan leikin he ottavat nimensä pois tai siirtyvät sen toisen leikin kohdalle.

Isojen lasten ryhmissä on oman lelun päivä joka viikko. Leikkiminen on monipuolista ja lapset voivat jättää leikkirakennelmat esille ja jatkaa leikkiä seuraavana päivänä. Aikuiset huolehtivat siitä, että leikeissä pysytään ja että leikki loppuu aikanaan. Puutumme myös tarvittaessa leikin kulkuun (tietyt konfliktitilanteet).

Pienten lasten ryhmässä vapaan leikin osuus on suuri ja yksinleikkiminen on hyvin määräävää. Leikkiessä lapsen sosiaaliset ja kielelliset taidot kehittyvät ja vähitellen yksinleikkimisen rinnalle tulee rinnakkaisleikit. Aikuisen tehtävänä on toki kuitenkin ohjata ja antaa virikkeitä lasten leikkeihin.

Ulkoilemme kelien salliessa päivittäin joko päiväkotimme pihassa tai lähimaastossa. Päiväkotimme piha on iso ja jokaisella ryhmällä on oma leikkialue. Vieraillemme myös toistemme leikkialueilla leikkimässä. Luonto ympärillämme on ainutlaatuinen, merimaisemineen, metsineen ja kallioineen. Hyödynnämme tätä retkeillen ympäristössä mahdollisuuksien mukaan.

Päiväkoti Särjessä on salivuorot ahkerassa käytössä. Jokaisella ryhmällä on oma salipäivänsä, jolloin sali on varattu heidän käyttöönsä. Salissa pidetään paljon jumppaa: satuliikuntaa, teline- ja temppuratoja, palloilua.

Taiteellinen kokeminen on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannalta tärkeää. Me Särjen aikuiset varmistamme, että tilat ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja käytössä. Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia saada kokemuksia monenlaisista välineistä, materiaaleista ja tavoista toteuttaa itseään. Lapset voivat esimerkiksi piirtää ja maalata aina halutessaan.

Pienten lasten ryhmissä luemme ja katselemme kuvakirjoja päivittäin. Lorupussi ja musiikkikasetit ovat ahkerassa käytössä. Lasten tekemät piirustukset, maalaukset ja muut työt kootaan kunkin lapsen omaan kasvun kansioon, joka on käytössä koko päiväkotiajan. Teemme myös teatteriretkiä lasten kanssa.

Henkilöstön toiminta ja ohjaaminen

Päiväkodissamme on aina nimetty vastuuhenkilö paikalla. Päiväkodin johtaja huolehtii siitä, että yhteisistä sovituista asioista ja lakisääteisistä päätöksistä pidetään kiinni. Pidämme viikoittain talonkokouksen sekä ryhmäkokoukset. Talonkokouksessa käymme läpi ajankohtaisia asioita ja sovimme yhteisistä toimintatavoista. Kaikki saavat sanoa mielipiteensä käsiteltävistä asioista ja muodostamme yhteisen linjan näistä eri vaihtoehdoista. Ryhmäkokouksissa henkilökunta miettii mm. tulevan toiminnan päälinjoja.

Pidämme päiväkotia Särjessä kuukausittain pedagogisia keskusteluita, joissa käsittelemme ja sovimme päiväkodin yhteiset toimintatavat. Koko henkilökunta sitoutuu noudattamaan näitä yhteisesti sovittuja toimintatapoja.

Perustehtävä

Perustehtäväksi olemme valinneet sen, että lapsella olisi mahdollisimman hyvä ja turvallinen olo päiväkodissa. Yhdessä vanhempien kanssa keskustellen ja miettien tuemme lasten kasvua ja kehittymistä sekä tarjoamme lapsille mahdollisimman hyvän päiväkotipäivän. Keskustelemme niistä asioista jotka tekevät lapsen päivästä ikävän ja yritämme selvittää ne.

Rakenteelliset lähtökohdat

Päiväkoti Särki on yksi Helsingin kaupungin eteläisen alueen päiväkodeista. Kuulumme Kampinmalmi-Lauttasaari- päivähoitoalueeseen.

Päiväkoti Särjessä ryhmät on sijoitettu niin, että pienten ja isojen lasten ryhmät ovat vierekkäin. Tämä menettely edesauttaa eri-ikäisten lasten välistä vuorovaikutusta, etenkin pihalla ulkoiltaessa. Eri-ikäiset lapset näkevät toisiaan päivittäin. Isommat lapset huolehtivat pienemmistä ja pienemmät saavat katsovat leikkiinsä mallia isommilta. Sama periaate pätee päiväkotimme puhe- ja äännehäiriöisten ryhmään. Heidät on sijoitettu päiväkodin keskelle tästä samasta syystä.

Meillä on monia yhteistyötahoja tilanteesta riippuen. Olemme perheiden kanssa tekemisissä terveyskeskusten (mm. terveydenhoitaja, puheterapeutti), hammashoitolan, keltojen (kiertävä erityislastentarhanopettaja), yksityisten puheterapeuttien ja toimintaterapeuttien sekä perheneuvolan kanssa.

2. SUUNNITELMA KASVATUSKUMPPANUUDESTA

Kasvatuskumppanuus

Olemme valinneet päiväkotiki Särjen painopistealueiksi kasvatuskumppanuuden ja päivähoidon jatkuvuuden kehittämisen. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön yhteistä, tietoista sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Tämän kaiken tarkoituksena on, että lapsella olisi hyvä olla. Kuuleminen ja kunnioitus, sekä luottamus että vuoropuhelu luovat pohjan kasvatuskumppanuudelle päiväkotiki Särjessä. Kaiken tämän tarkoituksena on, että syntyy hyvää vastavuoroista keskustelua, jossa molempien osapuolten näkemykset ovat yhtä tärkeitä. Sovimme esimerkiksi yhdessä heti syksyn kasvatuskeskusteluissa yhdessä tietyt käytännöt, joita noudatetaan sekä kotona että päiväkodissa (esim. kuivaksi oppiminen).

Vanhemmat osallistuvat kasvatuskumppanuus-kyselyyn, jossa kysyttiin heidän toiveitaan yhteistyömuodoista ja kasvatuskeskusteluiden sisällöistä. Suosituimmiksi yhteistoimintamuodoiksi nousivat pihakeskustelut, vanhempainillat ja yhteiset illanistujaiset (esim. pihatalkoot, grillaus-illat). Kasvatuskeskusteluihin oltiin yleisesti tyytyväisiä, mutta vanhemmat halusivat tietää vielä tarkemmin miten lapsille menee päiväkodissa. Yleinen toive oli, että asioista voitaisiin keskustella rehellisesti.

Päivähoidon jatkuvuus

Varhaiskasvatussuunnitelmamme toinen painopistealue on päivähoidon jatkuvuus. Tavoitteena on, ettei lapselle tule turhia siirtymisiä toiseen ryhmään ja että lapsella pysyisi ryhmässään joku tuttu aikuinen.

Ennen kuin lapsi siirtyy uuteen ryhmään, hän käy siellä tutustumassa muutaman kerran. Myös kun lapsi aloittaa päivähoidon pyydämme, että lapsi käy etukäteen tutustumassa päiväkotikiin vanhempien kanssa.

Päiväkodissämme on kuusi lapsiryhmää. Kolme pienten ryhmää (alle 3v.), kaksi isojen ryhmää (3-6v.) ja puhe- ja äännehäiriöisten ryhmä. Toimintakauden vaihtuessa, elokuun alussa, kolmevuotiaat ja pian kolme vuotta täyttävät lapset siirtyvät isojen puolelle. Tämän lisäksi siirtymisiä voi tulla kesken toimintavuoden vapautuvista paikoista riippuen. Kun suunnittelemme lasten siirtymisiä huomioimme hoidon jatkuvuuden. Syksyllä esimerkiksi uusien ryhmien aloittaessa toimintansa, pyrimme huolehtimaan, että siirtyvien lasten mukana tulee yksi tuttu aikuinen. Ryhmiin jäävien lasten hoidosta vastaavat tutut aikuiset. Tosin joskus on vuosia, jolloin tämä ei toteudu.

Lapsen siirtyessä toiseen ryhmään järjestetään yhteistapaaminen, siirtokeskustelu, vanhempien ja molempien ryhmien henkilökunnan välillä. Tässä keskustelussa käydään läpi lapsen tähänastista päiväkotitaivalta ja pyritään tekemään lapsen siirtyminen mahdollisimman sujuvaksi. Lapset voivat käydä vierailulla entisissä ryhmissään. Tuolloin lapset voivat kertoa miten päiväkotipäivä sujuu uudessa ryhmässä

Tuemme lasten siirtymistä kouluun tekemällä runsaasti yhteistyötä koulun kanssa. Esikoululaisilla ja ekaluokkalaisilla on muutamia yhteisiä tapahtumia vuoden aikana. Keväällä esikoululaiset käyvät tutustumassa kouluun sekä päiväkotiryhmän että vanhempien kanssa. Lisäksi järjestämme Lauttasaaren alueella esi- ja alkuopetuskokouksia säännöllisesti.

Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on työyhteisömme yhteinen tapa toimia. Olemme valinneet toimintakulttuurimme perustaksi toisten kunnioittamisen. Olemme sopineet, että arvostamme muiden näkemyksiä, vaikka ne eivät olisikaan yhteneväisiä omiemme kanssa. Tavoitteena on luoda myönteinen ilmapiiri, jossa kaikki uskaltavat vapaasti sanoa mielipiteensä.

Olemme pohtineet myös tiedonkulkua vanhempien ja päiväkodin välillä. Keskustelemme vanhempien kanssa päivittäin lasten kuulumisesta. Lapsen hyvinvoinnin vuoksi on tärkeää, että myös vanhemmat kertovat lapsiin liittyvistä asioista päiväkodin henkilökunnalle. Vanhemmat voivat varata myös ajan, jolloin voimme keskustella rauhassa. Tämän lisäksi pidämme jokaiselle perheelle yhdestä kahteen kasvatuskeskustelua toimintakauden aikana, joihin osallistuvat vanhemmat ja lapsen ryhmästä ainakin yksi aikuinen. Käymme läpi kasvatuskeskusteluissa lapsen kehitystä ja hänen olemistaan kodissa ja päiväkodissa. Tämän lisäksi sovimme yhteisistä kasvatuseriaatteista. Yhdessä vanhempien kanssa seuraamme lasten kehitystä ja mikäli ilmenee tuen tarvetta, on mahdollista käyttää eri yhteistyötahojen tukea lapsen auttamiseksi.

Kun lapsi aloittaa päiväkotitapaamisen tai siirtyy muualta Särkeen, vanhemmat voivat tuoda lapsen tutustumaan uuteen paikkaan. Lapsi on tällöin usein päiväkodissa vaikkapa vain aamupäivän ajan ja ulkoilee muiden lasten kanssa. Lapsen on näin helpompi tutustua päiväkotiin omien vanhempiensa kanssa.

Järjestämme toimintavuoden aikana yhdestä kahteen vanhempainiltaa. Vanhempainilloissa vanhemmat ja henkilökunta tutustuvat toisiinsa. Vanhempainilloissa vanhemmat voivat myös kysellä lapsensa ryhmän toimintaan liittyvistä ja muista ajankohtaisista asioista. Järjestämme Särjessä lisäksi yhteisiä teemailtoja, joissa on yleensä mukana ulkopuolinen asiantuntija. Lisäksi ryhmät jakavat tiedotteita oman ryhmänsä toiminnasta.

3. OPETUSSUUNNITELMA

Särjen toimintaympäristö

Fyysinen toimintaympäristö

Ulkotilat

Päiväkodillamme on suuri ja tilava piha, jossa lapsilla on monipuoliset mahdollisuudet liikkua ja leikkiä. Lapset mahtuvat juoksemaan hyvin isolla pihalla ja heillä on useampia kiipeilytelineitä käytössään. Kesäisin lapset hoitavat pihalla olevia kasvimaita ja syksyllä saamme nauttia niiden sekä omenapuittemme sadosta. Meillä on myös ulkona pihapöytiä, joissa kesäisin usein ruokailemme.

Päiväkotimme sijaitsee meren rannalla luonnon keskellä. Retkeilemme lasten kanssa paljon lähimetsissä ja rannoilla. Maasto antaa myös lapsille hyvän mahdollisuuden luonnon tutkimiseen esim. tutkimme talvella eläinten lumeen jättämiä jälkiä. Talvisin hyödynnämme myös lähellä olevia pulkkamäkiä ja luistelukenttiä sekä käymme hiihtämässä. Käytämme myös lasten kanssa jonkin verran alueen leikkipuistoja.

Sisätilat

Meillä on toimivat ja tilavat sisätilat, joissa ryhmillä on useita pienempiä leikkihuoneita. Tämä mahdollistaa lasten jakamisen eri leikkeihin pienissä ryhmissä. Ryhmähuoneissa lasten käyttämät materiaalit; lelut, kirjat, pelit ja askartelutarvikkeet sijaitsevat avohyllyillä, joissa ne ovat helposti lasten saatavilla. Yli kolmevuotiaiden ryhmien aulatiloissa on myös hiekkaleikit, jotka ovat käytössä pääsääntöisesti talvisin. Jokaisella ryhmällä on lisäksi omat wc-tilat ja eteiset uloskäynteineen, jolloin siirtymätilanteet sujuvat rauhallisemmin ja ryhmän oman aikataulun mukaisesti.

Päiväkodissamme on tilava jumppa-/juhlasali, jota kaikki ryhmät käyttävät liikkumiseen vuoropäivinä. Kokoonnumme saliin viettämään myös koko

päiväkodin yhteisiä juhlia sekä laulutuokioita. Salin yhteydessä on myös vesileikkihuone, jossa muutama lapsi kerrallaan mahtuu leikkimään.

Psyykinen ja sosiaalinen ympäristö

Me Särjessä olemme luoneet lapsille avoimen, lämmihenkeisen ja turvallisen kasvuympäristön, jossa lapsi voi olla oma itsensä ilman suorituspainetta. Tämä tarkoittaa sitä, että me aikuiset olemme aidosti läsnä lapsille ja arvostamme lasten mielipiteitä. Tärkeätä lasten turvallisuuden kannalta on myös, että lapsilla on yhteiset säännöt, joista kaikki aikuiset pitävät kiinni.

Pedagoginen ja toiminnallinen ympäristö

Pidämme tärkeänä tukea lasten omatoimisuutta ottaen huomioon kunkin lapsen yksilölliset taidot. Alle kolmevuotiailla tämä tarkoittaa esimerkiksi pukemisen ja syömisen harjoittelua. Lasten kasvaessa harjoiteltavia asioita tulee lisää.

Lapsilla on päiväkodissamme mahdollisuus itse tutkia ja pohtia asioita yhdessä aikuisen kanssa. Lisäksi käytämme lapsilta tulevia ideoita toiminnassamme, esimerkiksi kun lapset ovat kiinnostuneita ötököistä, otamme sen koko ryhmän yhteiseksi teemaksi. Lapset työskentelevät myös pareittain, pienryhmissä sekä koko ryhmän kanssa aikuisen ohjauksessa käsiteltävästä asiasta riippuen. Esimerkiksi pienryhmässä on antoisampaa tutkia ötököitä kuin koko ryhmän kanssa. Samoin jumppaamme usein kahdessa ryhmässä, jotta lapsilla on riittävästi tilaa juosta ja leikkiä.

Yksi tärkeimmistä asioista päiväkodissamme on lasten vapaa leikki. Annamme lapsille paljon aikaa, välineitä ja rauhallisia tiloja omia leikkejään varten. Leikissä lapset oppivat ottamaan huomioon toisensa, yhdessä viemään leikkiä eteenpäin kaikkien toiveita kunnioittaen ja selvittämään ristiriitatilanteita.

Kielellinen ympäristö

Päiväkoti Särjessä yhtenä tavoitteena on, että lapsesta kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija. Harjoittelemmme satujen ja kertomusten avulla ilmaisemaan omia tunteita ja ajatuksia. Päämääränämme on lapsen itseilmaisun kehittäminen sekä rohkaiseminen puhumaan. Toivomme, että lapsi kokee puhuessaan iloa kielen valloittajana ja käyttäjänä. Puhuttu kieli luo pohjan luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle, joten meidän aikuisten vastuulla on puhua hyvää suomenkieltä.

Pienten lasten (0-3-vuotiaiden) ryhmissä loruilemme, laulamme ja katselemme kuvakirjoja paljon. Toiston kautta lapset oppivat uusia sanoja ja niiden merkityksiä. Isojen lasten kanssa harjoittelemmme vuorovaikutustaitoja ja itseilmaisua monenlaisin keinoin. Keskustelemme isojen lasten kanssa aamupiirissä mitä he ovat tehneet kotona viikonloppuna tai edellisenä iltana. Käytämme myös draamaa kielellisten taitojen harjoitteluun. Lapset esittävät silloin tällöin nukketeatteria toisilleen.

Esiopetussuunnitelma

Päiväkodissämme annettava esiopetus pohjaa Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaan vuodelta 2005. Särjen esiopetusikäiset kuuluvat oppilashuollon piiriin.

Esiopetuksen oppilashuollolla huolehditaan lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Varmistamme oppilashuollolla kaikille lapsille tasavertaisen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuuden. Särjen oppilashuollon yhteistyötahoja ovat kelto (kiertävä erityislastentarhanopettaja), puheterapeutit, foniatriit, toimintaterapeutit, neuvolan terveydenhoitaja, lastenklinikan neurologit ja perheneuvolan psykologi.

Särjessä näemme koko lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen yhtenä kokonaisuutena ikään katsomatta. Emme näe varhaiskasvatusta erillisinä osina, vaan jatkumona joka huipentuu esiopetusvuoteen. Esiopetusvuoden

aikana käymme läpi koulunkäynnin aloittamiseen liittyvät tärkeät lapsen kehityksen alueet, joista on enemmän tietoa orientaatioiden yhteydessä. Orientaatiot suuntaavat lasta kohti eri tiedonalojen asioita. Tarkoituksena ei ole oppia paljon eri asioita, vaan se, että lapsi oppii ymmärtämään minkä takia on hyvä tuntea vaikkapa numeroita (esim. tietää paljon kello on).

Sisällölliset orientaatiot

Leikkimisen, liikunnan, taiteellisen tekemisen sekä tutkimisen kautta oppiminen ovat päiväkodissamme tärkeässä asemassa. Sisällytämme opittavia asioita lasten eri toimintoihin. Näitä asioita otetaan sitä enemmän mukaan toimintaan mitä vanhempia lapset ovat. Jumppatunnilla esimerkiksi harjoittelemme samalla muotoja, värejä, ryhmässä toimimista ja ”reiluja” sääntöjä. Olemme lisäksi luoneet kannustavan ympäristön, joka tukee lapsia keksimään, tutkimaan ja etsimään vastauksia. Tärkein asia mihin panostamme on se, että lapset oppivat ottamaan selvää asioista yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa, eikä itse tietty asiasisältö. Opetamme lapsille, että aina ei ole vain yhtä oikeaa vastausta, vaan asioita voidaan katsoa monella tavalla.

Tässä seuraavassa on sisällölliset orientaatiot, joihin tutustumme lasten kanssa.

Matemaattinen orientaatio

Särjessä suuri osa matemaattisesta oppimisesta tapahtuu arkipäivän tilanteissa leikkien, laulaen ja pelaten. Päiväkodissamme on lapsille tarjolla paljon erilaisia pelejä, kirjoja ja palikoita. Isompien lasten kanssa monipuolisilla välineillä ohjaamme lapsia omatoimisuuteen ja uteliaisuuteen ottamaan asioista selvää. Tuemme lasten kiinnostusta matemaattista suuntautumista kohtaan.

Pienten lasten ryhmissä (0-3-vuotiaat) arkipäivän tilanteissa tutustumme lukumääriin esim. maalatessa lapset saavat valita muutamasta väristä kaksi itselleen mieluista väriä. Lauluhetkillä laulamme mm. Viisi pientä ankkaa... ja

Kolme varista -lauluja joissa sormien avulla harjoitteleme lukumääriä. Opettelemme lasten kanssa sormia apuna käyttäen myös heidän ikiään. Askartelun kautta tutustumme muotoihin, esim. lumiukkoa tehtäessä lapsi oppii vähitellen hahmottamaan ympyrän muodon.

Isommille lapsille (3-5-vuotiaille) on päivittäinen aamupiiri joka tarjoaa hyvän tilaisuuden tutustua matemaattisiin asioihin. Aamupiirissä käymme läpi läsnäolijat, viikonpäivät esim. monesko tarhapäivä kulloinkin on (järjestyslukujen harjoittelua). 3-5-vuotiaiden lasten kiinnostus peleihin antaa oivan mahdollisuuden tutustua lukuihin ja lukumääriin esim. noppapelit. Muotoja lapset harjoittelevat esimerkiksi Figurix -pelin sekä jumpassa värimuotojen avulla. Jumpassa värimuotojen avulla toteutamme erilaisia harjoituksia mm. Ilmansuunnat-juoksuleikki. Leikissä harjoitellaan ilmansuuntia väreillä ja muodoilla. Sanotaan tietty ilmansuunta esimerkiksi pohjoinen (kuvaa punainen kolmio) tai vaikkapa etelä (sininen neliö) ja sitten sitä kohti. Leikkiä voidaan kehittää eteenpäin esimerkiksi miettimällä mikä se pohjoinen on ja millaista siellä on. Vaikkapa että Lappi on pohjois-Suomessa ja että minkälainen luonto ja murre siellä on. Lasten kanssa voi tutustua myös kartalta missä päin Suomea pohjoinen on. Olemme tutustuneet myös pohjoisen maakuntalauluihin. Tässä tapauksessa yhdistyy monta sisällöllistä orientaatiota, esimerkiksi matemaattinen, historiallis-luonnontieteellinen, esteettinen sekä luonnontieteellinen.

Käytämme myös muistin, havainnoinnin ja järjestyslukujen harjoitteluun liittyvää presidentti-leikkiä. Leikissä on kahdeksan tuolia, joilla on jokaisella arvojärjestys. Jokin tuoleista on presidentti ja seuraava tuoli on vaimon. Presidentin tuoli on ykkönen ja vaimon kakkonen. Pääministerin tuoli kolmonen ja hänen vaimonsa on nelonen. Viides tuoli on kansalainen 1, kuudes tuoli on kansalainen 2, ..., ja kahdeksas tuoli kansalainen 4. Aikuinen sanoo esimerkiksi pääministerin vaimo, jonka jälkeen hän nousee ylös ja siirtyy seuraavalle tuolille. Sen jälkeen kaikki muutkin vaihtavat paikkaa. Pelistä putoaa pois se, joka ei huomaa siirtyä ajallaan seuraavalle tuolille niin pyydettyä.

Yksi hyvä keino tutustua lasten silmien ja hiusten värien, pituuksien vaihteluihin sekä lempiruokiin on käyttää pylväs- sekä viivadiagrammia. Teimme lasten vihkoihin pylväsdiagrammeja silmien ja hiusten väreistä. Ryhmien huoneen seinille laadimme lasten pituuksista viivadiagrammit.

Esikouluikäisillä lapsilla kiinnostus lisääntyy matematiikkaa kohtaan ja tuemme lasten omatoimisuutta tarjoamalla heille erilaisia pelejä ja kokeita. Käymme yhdessä läpi aikakäsitetä (eilen, huomenna...), opettelemme kellonaikoja (askartelemme omat kellot) ja kauppaleikissä lapset tutustuvat ”rahan” käyttöön.

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

Järjestämme päiväkodissamme paljon erilaisia juhlia ja tapahtumia vuoden aikana. Juhlimme päiväkodissa äitien- ja isänpäivää yhteistä aamupalaa tai kakkukahveja syömällä.

Joulujuhlia vietämme yhdessä päiväkotimme salissa kahdessa osassa joulunäytelmiä esittäen ja -lauluja laulaen. Joulunaikaan vietämme Särjessä pipareita leipomalla, jouluateriaa syömällä ja jouluaskareita tekemällä. Joulukirkossa käyminen kuuluu myös perinteisiimme. Joskus pastori piipahtaa myös hartaushetkessä päiväkodissamme.

Käymme tutustumassa lähiympäristöön usein retkeillen. Käymme katsomassa missä päin kukin esikoululainen asuu kartan avulla. Teemme lisäksi kävellen retkiä Lauttasaaren kirjastoon, leikkipuistoihin, kouluun ja kirkkoon.

Vuosittaisena perinteenä meillä Lauttasaarelaisilla päiväkodeilla ja kouluilla on vappukulkue Lahnalahden leikkipuistoon.

Luonnontieteellinen orientaatio

Opetamme päiväkodissamme lapsia kunnioittamaan luontoa; ei roskata ympäristöä eikä tuhota luontoa. Monipuolinen luonto ympärillämme tarjoaa puitteet opetella luonnossa kulkemista turvallisesti.

0-3-vuotiailla lapsilla luonnontieteelliseen orientaatioon tutustutaan pitkälti lähiympäristössä (päiväkodin omassa pihassa). Tutustumme eri vuodenaikoihin pihassa. Luemme yhdessä eläin- ja luontoaiheisia kirjoja. Käytämme luonnonmateriaaleja askartelussa.

Käymme isompien lasten kanssa (3-5-vuotiaat) retkillä: metsäretkillä, eläinmuseossa ja kasvitieteellisessä puutarhassa. Päiväkotimme pihalla on kasvimaata jota yhdessä hoidamme; istutamme kasvit, hoidamme, seuraamme kasvua ja sadon kypsyessä nautimme kasvimaan antimista. Vuodenaikojen vaihtumisen seurantaan on pihallamme ja lähiympäristössä loistavat mahdollisuudet, sijaitseehan päiväkotimme ainutlaatuisella paikalla meren läheisyydessä. Lapset tutkivat pihalla kirjojen ja luuppien avulla pieneliöitä.

Esikouluikäisten lasten kanssa seuraamme lähistöllä elävien eläinten (linnut, oravat, jänikset, muurahaiset, jne) elämää. Opettelemme tuntemaan puu- ja eläinlajeja paitsi lähiympäristön niin myös luonto- ja eläinkirjojen avulla. Taiteellista kokemista lapset saavat metsäretkien yhteydessä majoja rakennellen ja pihalla aistisuunnistuksen avulla. Metsässä liikkumisessa ja siellä viihtymisessä auttaa erilaiset leikit, joita leikimme yhdessä (piilosilla olohippa).

Esteettinen orientaatio

Esteettisyys koostuu kolmesta eri osasta: yksilön, fyysisen tilan, ympäristön esteettisyydestä. Päiväkodissamme olemme huomioineet nämä osa-alueet seuraavasti.

Yksilötasolla esteettisyys on hyviä käytöstapoja ; suvaitsevaisuutta ja kohteliaisuutta sekä toisten ihmisten erityispiirteiden (esim. puhe- ja äänihäiriöisten lasten kohdalla kielen erityispiirteiden) kunnioittamista. Harjoitteleminen lasten kanssa ikätason mukaisesti hyviä ruokailutapoja; äänenkäyttöä ruokailutilanteissa, kiittämistä jne. Fyysisen tilojen esteettisyys toteutuu kun pidämme ryhmiemme tilat siisteinä ja viihtyisinä yhdessä lasten kanssa. Samoin tähän kuuluu se, että huolehdimme viikkaamaan ja laittamaan vaatteet paikoilleen. Aikuisen tehtävänä on toimia mallina ja esimerkkinä näissä tilanteissa. Ympäristö on meillä hyvin esteettinen: voimme mennä ulos retkelle ihailemaan merta ja muuta luontoa. Pihallamme on lisäksi monia eri puita (mm. omenapuita) ja kukkia. Tässä korostuu myös ympäristöstä huolehtiminen, jotta se säilyy jatkossakin siistinä.

Alle 3-vuotiaiden ryhmissä arjen tilanteita käytetään hyödyksi opeteltaessa hyviä käytöstapoja. Ruokailutilanteissa lapset opetetaan istumaan pöydässä paikoillaan ja syömään siististi ryhmässä työskentelevän aikuisen avustuksella sekä kiittämään ruokailun päätyttyä. Pienten ryhmissä siisteyskasvatus alkaa potalla käynnin harjoittelusta ja käsien pesusta vessassa käynnin jälkeen. Ryhmissä on toteutettu näihin liittyviä sosiaalisia, sääntö- ja roolileikkejä.

Päiväkotimme 3-5-vuotiaita sekä esikouluikäisiä ohjaamme antamaan tilaa kaikille sekä sietämään epäonnistumisia ja ylilyöntejä mm. nukke- ja satuteatteriesitysten avulla, joita päiväkodissamme on järjestetty runsaasti vuoden 2006- 2007 aikana.

Uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio

Päiväkoti Särjessä opettelemme suvaitsevaisuutta, toisten ihmisten ja elämän kunnioittamista arjen eri tilanteissa . Me olemme kaikki erilaisia, mutta silti hyväksytyjä omana itsenämme. Tuemme lapsen arvomaailman kehittymistä yhdessä vanhempien kanssa. Arvojen pohdinnassa olemme käyttäneet apuna opettavaisia tarinoita (esim. Aisopos).

Vietämme juhlapäiviä päiväkotimme perinteitä kunnioittaen, sekä keskustelemme lapsen kanssa juhlien merkityksestä ja kerromme miksi esim. pääsiäistä vietetään. Käymme myös toisinaan lastenkirkossa tai joskus nuorisopappi käy meillä päiväkodissa vierailulla. Lasten esittämiä vaikeita kysymyksiä pyrimme miettimään yhdessä (esim. syntymä, kuolema).

Eettinen orientaatio

Opettelemme yhdessä yleisesti hyväksyttävää käyttäytymistä. Ohjaamme lisäksi myönteisen minäkuvan kehittymistä. Opettelemme myös näyttämään ja sietämään erilaisia tunteita. Harjoitteleminen tunnistamaan erilaisia tunnetiloja pienten improvisaatioharjoitusten avulla. Käytämme tähän myös pictogrammi-kuvia.

Pienten lasten kanssa harjoitteleminen oikean ja väärän erottamista, esimerkiksi miksi toisia lapsia ei saa lyödä.

3-5-vuotiaiden lasten kanssa mietimme mikä on hyväksyttävää käyttäytymistä toista lasta kohtaan. Hyväksytyn käyttäytymisen tukemisessa käytämme kannustamista, esimerkiksi kehumme lasta hänen pysyessä totuudessa. Harjoitteleminen yhdessä miten ilmaistaan myönteisiä ja kielteisiä tunteita ja harjoitteleminen ratkomaan ristiriitatilanteita.

Esikouluikäisten lasten kanssa keskustelemme oikeudenmukaisuuteen ja valintoihin liittyvistä asioista sekä harjoitteleminen syy- seuraussuhteita pöytä- ja nukketeatterin sekä pienimuotoisten teatteriesitysten muodossa.

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa perustuu lapsen varhaisvuosina tapahtuvalle tukemiselle sekä mahdollisille kuntouttaville elementeille ja kasvattajien hyvälle osaamiselle.

Tavoitteena meillä Särjessä on yhdessä vanhempien kanssa mahdollisimman varhain kyetä antamaan lapselle tukea, jotta lapsen kasvua ja kehitystä voidaan auttaa parhaiten. Tällöin pystymme auttamaan myös ennaltaehkäisevästi ja jatkossa ei välttämättä tarvita niin monia tukitoimia. Järjestämme tämän tuen osaksi päiväkodin arkea lapsen kiinnostuksesta ja toiminnasta riippuen. Toimimalla pienryhmissä autamme lasta saamaan enemmän tukea kasvattajalta ja muilta ryhmän lapsilta. Jos lapsi tarvitsee tukea vaikkapa kielen kehitykseen, niin hänen kanssaan samassa pienryhmässä on lapsia joiden puhe on monipuolista ja hän saa näin mallia muilta lapsilta. Henkilökunnan osaamista pidämme yllä järjestämällä päiväkodissa keskustelupiirejä eri kasvatuksellisista tilanteista ja käymällä täydennyskoulutuksessa. Henkilökunnan erityisosaamista tukevat kiertävät erityislastentarhanopettajat (kelto), puheterapeutit ja toimintaterapeutit.

Päiväkodissamme on useassa ryhmässä erityistä tukea ja kasvatusta tarvitsevia lapsia. Sen lisäksi talossamme on integroitu erityisryhmä, jossa on viisi erityistä tukea ja kasvatusta saavaa lasta ja seitsemän vertaislasta. Ryhmässä toimii kaksi erityislastentarhanopettajaa, lastenhoitaja ja erityisavustaja.

Pyrimme havaitsemaan lapsen erityisen tuen tarpeen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta tukitoimet voidaan aloittaa heti. Lapset ohjataan tarvittaviin tutkimuksiin ja heille tehdään kuntoutussuunnitelma vanhempien ja henkilökunnan sekä tarvittaessa kelton ja puheterapeutin kanssa. Erityisryhmän toiminnassa otetaan huomioon lapsen erityisen tuen tarve miettimällä lapselle sopivat tukitoimet, esim. puhehäiriöiselle tukiviittomat ja kuvat. Jos nämä tukitoimet eivät riitä lapselle, on vanhemmilla mahdollisuus

hakea lapselleen paikkaa talossamme toimivaan erityisryhmään. Kuntoutus perustuu arjen selkeyteen, jolloin lapsi tietää mitä seuraavaksi tapahtuu. Lisäksi ryhmän toiminnassa vertaislasten leikki- ja vuorovaikutustaidot ovat esimerkkinä muille lapsille.

Eri kieli – ja kulttuuritaustaiset lapset

Päiväkodissamme on vuosien varrella ollut vähän maahanmuuttajataustaisia lapsia. Kaksikielisiä lapsia, joilla toinen vanhemmista on suomalainen, on aina ollut lukuisia. Näille kaikille lapsille pidämme kerran viikossa S2-kielikerhoa (S2=suomi toisena kielenä). Tarkoituksenamme on ryhmässä leikinomaisten keinoin tukea lasten suomenkielen taitoa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään suomenkielellä ja heidän sana- ja käsitevarastoaan rikastutetaan erilaisilla saduilla ja loruilla.

Maahanmuuttajalasta, joka ei puhu suomea, tuemme erityisesti suomenkielen oppimisessa ja ryhmään sisään pääsemisessä. Vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin pyydämme alussa tulkin, mikäli perheen kanssa ei löydy yhteistä kieltä. Käytämme jatkossakin tarvittaessa tulkkia.

4. ARVIOINTI

Kasvatuskumppanuus

Keväisin jaamme vanhemmille kyselyn, jossa he voivat arvioida päiväkodin toimintaa. Keväällä 2006 vanhemmat vastasivat lisäksi kasvatuskumppanuuskyselyyn, jossa he saivat toivoa mm. yhteistyömuotoja ja kasvatustilaisuuksien sisältöä. Käymme vanhempien kanssa vähintään yhden kasvatustilaisuuden toimintavuoden aikana. Esiopetusikäisillä kasvatustilaisuuksista on kahdesti vuodessa. Tilaisuudessa vanhemmat arvioivat kasvatuskumppanuutta ja lapsen viihtymistä päivähoidossa.

Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen

Lapset arvioivat omaa kasvuaan ja kehitystään oman kasvunkansion avulla. Aikuisen kanssa tutkitaan yhdessä kansiota ja katsotaan vanhoja valokuvia sekä lapsen töitä. Omia töitään tutkimalla ja vertailemalla lapsi näkee oman kehityksensä, esimerkiksi sen miten hän on kehittynyt piirtäjänä. Esiopetusikäiset saavat kertoa syksyllä mitä he haluaisivat oppia esikoulussa ja mikä on heidän mielestään ikävintä päivähoidossa. Huomioimme nämä toiveet esiopetuksessa mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi jos lapsi ei tykkää erityisemmin jumppasta, menemme toisinaan vaikkapa kävelylle ja kiipeilemään metsään. Vanhemmat arvioivat lapsensa kehitystä päivittäisissä juttutuokioissa sekä kasvatustilaisuuksissa. Henkilökunta arvioi myös lapsen kasvua ja kehitystä omilla tiimipalaverissaan. Lapsen kehitystä tarkastelee myös terveydenhoitaja 3- ja 5-vuotis-neuvolakäyntien yhteydessä. (Muut yhteistyökumppanimme kuten puheterapeutti, kello ja psykologi osallistuvat myös tarvittaessa arviointiin.)

Lasten toiminnan tavoitteellisuuden arviointisuunnitelma

Lasten hoitosuhteen alussa teemme vanhempien kanssa hoito- ja kasvatussopimuksen tai esiopetuksen suunnitelman, johon kirjaamme myös yksilölliset lapsen tavoitteet. Otamme huomioon lapsen yksilölliset vahvuudet

ja tarpeet. Käytämme lasten vahvuuksia apuna toiminnassa ja tavoitteisiin pääsemisessä. Vanhemmat kertovat myös mihin heidän mielestään olisi syytä kiinnittää huomiota lapsen kehityksessä. Tarpeen tullen pidetään uusia keskusteluja, joissa tarkistetaan tavoitteet. Jokaiselle lapsella on oma hoitajansa, jonka kanssa pääasiassa kasvat keskustelut käydään. Lapsen oma hoitaja muiden ryhmän aikuisten avustamana vastaa lapsen tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa ovat tilaisuuksia puhua lapsen kehittymisestä. Vanhemmat voivat myös halutessaan vastata keväällä jaettavaan kyselyyn tyytyväisyydestä ja tavoitteisiin pääsystä.

Teemme siis lapsille yksilölliset tavoitteet ja nämä tavoitteet ovat pohjana kun mietimme toiminnalle tavoitteita. Kun esimerkiksi lapsi tarvitsee apua kielen kehityksessä, otamme sen huomioon toiminaympäristöä mietittäessä. Tuolloin keskitymme tekemään toimintaympäristöstä kielellisesti mahdollisimman rikkaan ja innostavan. Tutustumme moniin eri kirjallisuuden lajeihin (runot, kertomukset, tietokirjat, sadut jne.) ja puhumme selkeää suomen kieltä ja kerromme asiat toisella tavalla, jos lapsi ei sitä heti ymmärrä.

Erityisistä syistä osalla lapsista on reissuvihko, jonka avulla niin vanhemmat kuin henkilökuntakin pysyvät ajan tasalla lapsen asioista. Lapsilla on omat tavoitteet, joihin pääsemisessä saavat ulkopuolista apua. Tavoitteisiin on niin kaikilla lapsilla päästy, kun ne voidaan korvata uusilla tavoitteilla.

Alle kolmevuotiailla lapsilla tavoitteet ovat hyvin konkreettisia. Ne ovat pääosin perushoidollisia, kuten pukeminen, syöminen, kuivaksi opettelu, puhuminen ja vessatoimien opettelu. Henkilökunta ja vanhemmat keskustelevat ja miettivät yhdessä lapsen tavoitteet ja kun ne sujuvat niihin on päästy. Sitten tulee uusia tavoitteita.

Yli kolmevuotiailla lapsilla tavoitteet alkavat olla enemmän tiedollisia ja taidollisia. Tällöin henkilökunnan pitää varmistaa kysellen ja tehtäviä apuna käyttäen, että tavoitteisiin on päästy.

Päivähoidon jatkuvuus

Lapsilta kysytään miten he viihtyvät uudessa ryhmässä. Etenkin silloin kun lapsi on vaihtanut ryhmää. Samoin toimintakauden alussa ja viimeistään kasvatustilanteissa kysymme vanhemmilta miten heidän mielestään lapsi on viihtynyt uudessa ryhmässä. Henkilöstö arvioi myös omissa palavereissaan lasten viihtymistä ryhmässä.

Henkilökunta mieltii ja arvioi yhdessä omaa toimintaansa päiväkodin kehittämispäivinä joita järjestetään kahdesti vuodessa. Päiväkodin jokainen työntekijä arvioi yhdessä johtajan kanssa vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kerran toimintakaudessa.